

TONGARIRO WHENUA AHUAREKA MO TE KATOA.

WHAKAWHAITITANGA.

HE PIRE I HUAINA

HE TURE hei whakamana mo te wehe atu i tetahi wahi whenua taia-whio noa i roto hoki i te takiwa o Tongariro Maunga hei whenua ahuareka mo te katoa.

NA KA MEINGA HEI TURE e te Runanga Nui o Nuitireni e noho huihui nei i roto i te Paremete, i runga hoki i te mana o tana Runanga, nga whakaritenga i raro nei.

1. Ko te Ingoa Poto o tenei "Ture ko Tongariro whenua Ahuareka mo te katoa, 1887."

2. Ka ahei te Kawana i roto i tona Kaunihera te panui i roto i te *Kahiti* i muri tonu iho i te tukunga o nga whenua katoa e nga Maori whai take kia te Kuini i roto i te takiwa e whakaaturia ana e te Apiti ki tenei, a ka whakataua taua whenua he whenua ahuareka no te katoa i raro i tenei Ture, kia mohiotia ai ko Tongariro Whenua Ahuareka mo te katoa.

Ko nga tangata katoa a haere ana ki runga i taua whenua ki tetahi wahi ranei o taua whenua noho tuturu ai haunga ia nga whakaritenga a muri ake nei whakaritea ai, ka kiia he tangata haere poka-noa a ka panaia atu i reira.

3. Ko taua whenua ahuareka me mau tonu i raro o te mana o te Kawana ka ahei hoki ia te whakahaere i aua whenua katoa a ka kiia he whenua ahuareka i raro i nga tikanga o "Te Ture Whenua Ahuareka, 1881," a ka ekengia katoatia nga tekiona o taua Ture ki taua whenua ahuareka pera ano me te ekenga ki runga i nga wheua ahuareka o te katoa, a ka kiia ko te mea tika kia whakawhitia e whakawhitia ana mo nga tikanga o tenei Ture, a ka kiia kua uru ki taua Ture

4. Ko te Minita Maori o te takiwa me Te Heuheu Tukino, Rangatira o te iwi Maori tuturu o Ngatituwharetoa, me ia tangata e whakatu ria ana e te Kawana ka whakaturia i konei hei Kaiatiaki mo taua whenua ahuareka, a mo runga i te huarahi whakahaere o taua mea ka tukuna atu i konei nga mana katoa e ahei ai te Kawana te tuku atu i raro i nga tikanga o "Te Ture Whenua Ahuareka o te Katoa, 1881," ki nga Kaiatiaki o nga Whenua Ahuareka o te Katoa hei whakahaere i aua whenua.

(1.) Ko taua Te Heuheu Tukino kua kia ake nei ka mau tonu tana mahi Kaiatiakia mate noa ia ara ki te mea ekore e whakarerea e ia tona tunga i roto i tetahi takiwa.

Ki te mea ka mate ka whakarerea ranei e Te Heuheu Tukino tona tunga hei Kaiatiaki, me pooti e tetahi huinga i karangatia mo taua mea e te iwi o Ngatituwharetoa a ia kairiwhi ona erangi kia wha anake tau e tu ana a ia kairiwhi.

Ka ahei te Kawana te karanga i aua tu huinga, me te whakarite ano hoki i te wa e tu ai taua pooti, me te whakatu i nga tangata katoa, me te whakahaere i nga mea katoa i runga i etahi huarahi, i runga i etahi whakaritenga pewhea ranei i runga ano i tana i pai ai mo te whakahaere o tetahi o aua pootianga.

Ki te mea ka kore e tu tetahi pooti pera ki te mea ranei i pohehe i wareware ranei a kore ake he tangata e pootitia hei Kaitiaki, ka ahei te Kawana te whakaingoa i tetahi tangata kia tu hei Kaitiaki mo tera kihai i pootitia a ko taua tangata i whakaingoaia ra ka tu ia hei Kaitiaki ano i pootitia ia mo reira.

- (2.) Ko te Kaitiaki e whakaingoaia ana e te Kawana ka tu mo nga tau e wha anake a ko ia kairiwhi ona ka whakaturia e te Kawana mo te takiwa pera ano te roa.
- (3.) Ko ia kairiwhi e whakaingoaia ana, Kaitiaki ranei e pootitia ana ka ahei te whakamutu i tona tunga i runga i te tuhituhi kia te Kawana, mana ano hoki e whakatu tona kairiwhi e whakahau ranei tetahi pootitanga mona ara ki te hiahiatia.
- (4.) Ka ahei te Kawana i ia wa i ia wa ki te whakaingoa i tetahi mema o te Poari hei Tiamana mo taua mea, e whakatau hoki i te wa e tu ai ia ; ka ahei hoki ki te whakakore i aua Tiamana e whakatu ranei i tetahi tangata ki te turanga o tera kua whakakorea ra.

Ka ahei te Tiamana o te Poari te whakamutu i tona mahi i runga i te tuhituhi kia te Kawana.

5. Ka ahei te Kawana i roto i tona Kaunihera i ia wa i ia wa te hanga te whakarereke te whakakore ranei i etahi whakahaere i mahara ai ia he tika mo te whakahaere pai o tenei Ture me te whakahaere hoki i taua whenua ahua hui atu ki nga mana e tau ana ki aia o taua ahua ano i raro i nga tikanga o "Te Ture Whenua Ahuareka o te katoa, 1881."

APITI.

TONGARIRO WHENUA AHUAREKA.

Ko tera wahi katoa i roto o te kaute o Taupo, ki te Rawhiti, me Taupo, ki te Hauauru me Whangauui, ko te rahi i te ruritanga e 62,300, eka nui atu, iti iho ranei i uru ki roto i tetahi poro-whita taiawhio noa te Tiriki teihana H i runga i Ruapehu e wha maero te mataratanga i taua Tiriki i ia taha i ia taha hui atu ki wahi i uru ki roto ki taua poro-whita e toru maero te mataratanga atu i te Tiriki D i runga o Ngauruhoe hui atu ki te wahi i uru ki te poro-whita e toru maero te mataratanga atu i te raina whakakotahi i nga Tiriki E me O i runga o Ngauruhoe me te Mari e rua maero me te hawhe i te Tiriki D kihai nei i uru ki te poro-whita i taiawhio ia D me tera wahi hoki e rua maero te whanui i waenganui o nga poro-whita H me D i waha e tetahi raina whakatahi i aua wahi.